

Galerininė Giedrė Bartelt: „Džiaugiuosi, kad būdama lietuvė galiu nustebinti vokiečius“

Giedrės Bartelt pavardę bei jos namuose Berlyne veikiančios galerijos „Trofėjas“ pavadinimą žino daugelis ne tik mūsų šalies, bet ir viso Pabaltijo menininkų. Jau dvidešimt penkerius metus Giedrė yra tarsi neoficiali Lietuvos, Latvijos ir Estijos kultūros atašė Vokietijos sostinėje, kur rengia šių šalių menininkų kūrybos parodas. Maža to, vasaromis ji kaip gidė lydi po Baltijos šalis vokiečių grupes, o ištaikiusi progą skuba į susitikimus vietos galerijose – megzti naujų pažinčių bei ieškoti talentingų kūrėjų, kurių darbus galėtų atvežti ir parodyti „Trofėjo“ erdvėse.

Veiklos įvairiapusiškumo Giedrei galima tik pavydėti. Tad su galerininke iš Berlyno kalbėjome ne tik apie jos rengiamas parodas, bet ir apie vokiečių turistų prioritetus, poezijos vertėjų stebuklus bei meną pasirinkti širdžiai mielus darbus.

Su menininke Almyra Weigel (dešinėje) bei jos meno gerbėjomis prie A. Weigel sukurtos instaliacijos. 2015 m.

Lietuvoje baigėte germanistikos studijas, tad lyg ir logiška, kad šiandien gyvenate Vokietijoje, o ne, pavyzdžiui, Prancūzijoje. Tačiau, ko gero, ne vien tik studijos „kaltos“ dėl to, kad išvažiavote iš Lietuvos - kiekvienas emigrantas turi savo istoriją. Kokia Jūsų?

Baigusi germanistikos studijas Vilniaus universitete gavau paskyrimą dirbti M. K. Čiurlionio dailės muziejuje Kaune. Ten vertėjavau ir sutikau savo būsimą vyrą Fritzą. Tuomet jis ėjo Lipės apskrities (Vokietija) Kultūros instituto direktoriaus pareigas ir buvo atvykęs į Lietuvą megzti kultūrinių ryšių. Aš buvau tas žmogus, kuris jam parodė jo dievinamą Čiurlionį. Taip užsimezgė mūsų „tarnybinis romaną“. Į Vokietiją pas vyrą išvykau dar prieš Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimą, 1989 metais.

Ar lengvai pritapote Vokietijoje, neužkamavo namų ilgesys? O gal tuoj pat pasinėrėte į darbus, kultūrinę veiklą? Papasakokite, kaip klostėsi pirmieji meilės emigrantės gyvenimo metai užsienyje.

Taip, pačioje pradžioje buvo gana sudėtinga, bet ne dėl kalbos barjero ar svetimos kultūros. Vokiečių kalbos Kaune sustiprintai mokiausi dar nuo pirmos klasės, tad

aplinka man tikrai nebuvo labai svetima. Tačiau pirmus ketverius metus mes su vyru gyvenome kaime, ir man ten... na, labai nepatiko. Esu absoliuti miestietė. Tik jei atostogauju – tada absoliuti kaimietė. Bet tikrai ne kažkas per vidurį.

Laimei, nesunkiai perkalbėjau vyrą pakeisti gyvenamąją vietą – sakiau jam: varom į miestą! Kai persikraustėme į Berlyną (beje, tuomet jis dar nebuvo toks „cool“ miestas, koks yra dabar), Šarlotenburgo (Charlottenburg) rajoną, prasidėjo visai kitas gyvenimas. Pagaliau galėjau studijuoti tai, ko visada norėjau – meno istoriją. Man gyvenant Lietuvoje to buvo galima mokytis tik Vilniaus dailės akademijoje, kur įstoti buvo nerealu. Tad labai džiaugiasi, galėdama įgyti meno istorikės specialybę Vokietijos universitetuose (Freie Universität Berlin ir Technische Universität Berlin).

Nuosava meno galerija - ir ne bet kur, o tokiam pasaulio didmiestyje! Ar tai senos svajonės nuoseklus įgyvendinimas, ar labiau atsitiktinumas, palankiai susiklosčiusios aplinkybės?

Viskas prasidėjo nuo mano vyro. Jis visada buvo „už“, labai mane palaikė. Tačiau, nepaisant to, kokias jis pareigas ėjo anksčiau, reikėjo išties daug laiko ir pastangų, kol radosi pažintys, užsimezgė ryšiai. Atidarius pirmąją galeriją, kurioje rengdavau Baltijos kraštų vaizduojamojo meno parodas, viskas, rodos, buvo kaip ir pridera: gera vieta, tvarkinga balto kubo erdvė, daug darbo... Tačiau logistika reikalavo labai daug fizinių pastangų: tapybos, fotografijos darbai – dažniausiai didelio formato, įstiklinti, o juk juos reikia supakuoti, atsivežti, išpakuoti, pakabinti... Jei neparduodi – vėl tas pats, kelionė atgal. O jeigu kūrinys, tarkime, metras iš dviejų? Net nemalonu prisiminti.

Iš pradžių laiko tas optimizmas – surengi paroda ir galvoji: „Oi, kaip buvo smagu“. Bet per dešimt metų susikaupia nuovargis... Pavyzdžiui, visi atostogauja, kažkur išvažiuoja, o tu sėdi galerijoje ir lauki pirkėjų. Supratau, kad komercinė šio darbo pusė man visiškai svetima – nemėgstu pardavinėti, nekenčiu derybų. Reikėjo kažką keisti...

Kaip bebūtų, pirmoji Jūsų galerija gyvavo net trylika metų. Ją uždarėte, bet po pertraukos duris atvėrė „Trofėjas Showroom“. Kuo Jūsų antroji galerija skiriasi nuo pirmosios? Ir apskritai - ar daug Berlyne tokių galerijų kaip „Trofėjas“?

Parodos skrajutė

Kai uždariau pirmąją galeriją, tikrai nežinojau, kas bus toliau – taip baisiai buvo viskas įgrisę. Tačiau pažįstami ėmė kalbinti, klausinėti, ar tikrai po tiek metų šioje srityje daugiau nieko nedarysiu. Ir mane iš vidaus ėmė tarsi kažkas „graužti“: pradėjau galvoti apie tai, kad Baltijos šalyse yra daug nuostabių menininkų, aš noriu juos atrasti ir parodyti jų darbus.

Esminis skirtumas tarp „Trofėjo“ ir pirmosios galerijos yra tai, kad šįkart pasirinkau eksponuoti taikomuosius menus: maža forma reiškia mažiau problemų dėl transportavimo. Štai, pavyzdžiui, juvelyrikos paroda telpa į tris metalines dėžutes nuo sausainių, kurias, jei, tarkime, niekas nebuvo parduota, supakuoti ir išgabenti atgal yra nepalyginamai lengviau negu dvimetrinius tapybos darbus.

Kitas skirtumas – „Trofėjas“ įkurtas mūsų namuose, kas yra labai patogiu ir praktiška. Jei reikėtų nuomoti patalpas geroje vietoje, tai dabar atsieitų apie porą tūkstančių eurų per mėnesį. O tokių galerijų kaip „Trofėjas“ Berlyne tikrai nėra daug. Tai išties specifinis variantas, turint omenyje, kad eksponuojame tik konkretaus regiono menininkų darbus.

Parodos skrajutė

Taigi jau per dvidešimt metų esate tarsi neoficiali ne tik Lietuvos, bet ir visų Baltijos šalių kultūros atašė Berlyne. Kaip viskas prasidėjo? Turbūt dar atsimenate, kas buvo pirmasis autorius ar autorė, kurio (-ios) darbus eksponavote?

Taip, žinoma, puikiai atsimenu – tai buvo estų tekstilininkė, profesorė, kelianti labai aukštus reikalavimus. Jos kurtos užuolaidos mano galerijoje kabo iki šiol. Esu didelė estų menininkų „fanė“ – jų taikomieji menai labai stiprūs, ypač juvelyrika. Be to, estų menininkus labai remia jų valstybė. Pavyzdžiui, jie turi „Eesti Kultuurkapital“ – kultūros fondą, kuris daugiausia gyvena iš tokių dalykų, kaip alkoholis, tabakas ir lošimai, t. y. į fondą suplaukia dalis šių mokesčių ir tai padeda reprezentuoti estų meną.

Taigi, ko gero, Estijos menininkų parodų esu surengusi daugiausia. Žinoma, ir lietuvių – mes turime savų stiprybių. Pavyzdžiui, Kauno tekstilė – tai o-ho-ho! Labai senos ir stiprios tradicijos. Gal kiek mažiau surengta latvių menininkų parodų. Dar „įsileidžiame“ ir kitas kaimynines šalis, būna ir pačių vokiečių autorių darbų.

TROFEJAS

lädt zur Ausstellung ein

ERÖFFNUNG

Opening

Donnerstag, 12. April 2018, 18 bis 22 Uhr

AUSSTELLUNG

Exhibition

13.-21. April, täglich 10 bis 18.30 Uhr

Artlocation Hannover

Sponsoren TROFEJAS: Dobra Bertelt,
Winkelmann II,
W&W Berlin - Chausseestraße
T +49 30 40 12 046

info@trofejass.com

Parodos skrajutė

Dažniausiai vienu metu eksponuojate dviejų menininkų iš skirtingų šalių, atstovaujančių skirtingoms meno šakoms, kūrybą. Pavyzdžiui, šiuo metu Jūsų galerijoje veikia Berlyne gyvenančios lietuvės Jurgos Graf fotografijos ir estės Ülle Kouts juvelyrikos parodos. Kaip pasirinkote tokį formatą? Apskritai - kaip surandate, atrenkate kūrėjus, o galbūt jie susiranda Jus?

Taip, man patinka tokie deriniai. Tuomet susirenka ir skirtinga publika - vieniems patinka viena, kitiems - kita.

O kūrėjų suradimas vyksta sniego gniūžtės principu: vieni menininkai papasakoja kitiems, taip ir sklinda garsas. Žinoma, autorių ieškau ir pati, pagrindinis kriterijus - kad jų kūryba patiktų man.

Na, o menininkai atvyksta gan noriai. Nors niekada negaliu pažadėti, kad jų darbų bus nupirkta, tačiau stengiuosi suorganizuoti taip, kad pačiam autoriui išvyka į parodos atidarymą taptų smagia kultūrine ekskursija - kad Berlyne galėtų paviešėti ilgiau, aplankyti muziejus ir pan. Tuo tarpu parodų lankytojams tai puiki

proga susitikti ir pabendrauti su autoriais, išgirsti apie jų kūrybą iš pirmų lūpų.

Galerijos „Trofėjas“ šeimininkė Giedrė Bartelt su parodos lankytojomis. 2018 m. balandis (J. Graf nuotr.)

Kas tie Jūsų rengiamų parodų lankytojai, eksponuojamų kūrinių pirkėjai?

Tai tikrai nėra atsitiktiniai praeiviai – nors galerija centrinėje gatvėje, tačiau ji gana rami, „žioplinėjantys turistai“ čia tikrai neužklysta. Į parodų atidarymus susirenka pakviesti meno mylėtojai. Ir vokiečiai, ir lietuviai. Bendraujame su Berlyno Lietuvių Bendruomene, su Baltijos šalių ambasadomis.

Įdomių kūrėjų Baltijos šalyse netrūksta. Ir jie ne tik įdomūs – darbai labai profesionalūs, kokybiški. Žmonės pamato kokybę ir susidomi. Išties stiprūs, netgi labai stiprūs yra Baltijos šalių menai. Džiaugiuosi, kad būdama lietuvė aš tuo galiu nustebinti vokiečius.

TROFEJAS ZEIGT:
FÜR DICH
MODEFOTOGRAFIE VON ANTANAS SUTKUS
UND
SCHMUCK VON (RIMA SUTKIENE)

ERÖFFNUNG:
MITTWOCH, 15. OKTOBER 2014 19-22 UHR · FREITAGS & SAMSTAGS 17-18., 24- 25.
UND 31. OKTOBER, SOWIE AM 1. NOVEMBER, 12-18 UHR
SHOWRAUM TROFEJAS · GIEDRE BARTELT · WIELANDSTRASSE 31 ·
10629 BERLIN · CHARLOTTENBURG
TELEFON: 0049/30/8852086 · INFO@TROFEJAS.COM · WWW.TROFEJAS.COM

MIT FREUNDLICHER UNTERSTÜTZUNG VON KULTURATTACHT DER REPUBLIK LITAUEN IN DEUTSCHLAND

Parodos skrajutė

Jūsų veiklos įvairovės galima tik pavydėti: be galerininkės Giedrės, dar yra Giedrė - gidė, kuri vasaromis lydi vokiečių grupes po Baltijos šalis. Kaip seniai tuo užsiimate?

Būčiau mielai „gidavusi“ dar studijuodama Lietuvoje, deja, sovietiniais metais man, kaip Sibiro tremtinių dukrai, to daryti neleido.

O Vokietijoje bendradarbiauti su viena turizmo agentūra pradėjau 2003 metais. Taigi jau penkiolika metų vasaromis lydžiu vokiečių turistus maršrutu: Lietuva - Latvija - Estija. Kartais dar užsukame ir į Sankt Peterburgą.

Turbūt pastebite tendencijas: ar vokiečių turistų susidomėjimas Baltijos šalimis vis toks pats, o gal mažėja arba auga? Taip pat įdomu, kuris maršruto taškas trijose Pabaltijo šalyse sulaukia daugiausia jų dėmesio?

Vokiečių susidomėjimas Baltijos šalimis šiuo metu yra labai didelis, taigi - jau nebelabai yra kur jam augti. Juk tai specifinis susidomėjimas - pas mus vykstama ne dėl tų pačių priežasčių, kaip, pavyzdžiui, į Italiją ar Graikiją. Ten pabuvus vieną sykį norisi važiuoti vėl ir vėl. O statistinis turistas Lietuvoje, Latvijoje ar Estijoje apsilankys tik vieną kartą gyvenime.

Daugiausia turistų dėmesio šiame maršrute sulaukia, žinoma, Kuršių nerija.

Vokiečiai labai žavisi Nida – daug kas šiuo maršrutu vyksta vien dėl to, kad apsilankytų kurorte, kur poilsiaavo ir kūrė jų mylimas rašytojas Thomas Mannas. Turbūt jau nieko nebestebina tai, kad vasarą čia labai dažnai gali išgirsti šnekantis vokiškai.

Ar Jums kaip kaunietei neskaudu, kad Kaunas po Baltijos šalis keliaujančių vokiečių maršrute tėra tik trumpa stotelė užsipilti degalų ar – geriausiu atveju – išgerti kavos? Kaip manote, ką būtų galima padaryti (jei apskritai įmanoma), kad turistai iš Vokietijos susidomėtų Jūsų gimtuoju miestu?

Iš pradžių Kaunas buvo įtrauktas į šį maršrutą – čia netgi būdavo nakvojama bei jam skirta visa diena. Ir dar koks ypatingas savaitės laikas – šeštadienis! Tačiau kelionių organizatorių parinkti viešbučiai bei apmirusios Laisvės alėjos ir apleistų aplinkinių kiemų vaizdai vokiečius, matyt, taip nuvylė ar net išgąsdino, kad Kaunas buvo visiškai išbrauktas iš programos.

Tai yra toks „pramiegotas variantas“, kurį dabar bus labai sunku grąžinti atgal į maršrutą. Čia kaip vyro ir moters skyrybų atveju – susitaikyti ir grįžti atgal labai sunku...

Tačiau tikiuosi, kad situacijai pasikeisti padės faktas, kad Kaunas išrinktas 2022 m. Europos kultūros sostine. Na, ir, žinoma, teigiami pokyčiai gimtajame mieste.

Nekantrauju paklausti apie dar vieną Jūsų kūrybinį užsiėmimą – poezijos vertimą iš vokiečių kalbos į lietuvių ir atvirkščiai. Kaip viskas vyksta šioje srityje, ar poetai patys susiranda Jus?

Tai lėmė tik asmeninės pažintys. Kai tik atvykome gyventi į Berlyną, vyrui pasakiau, kad norėčiau susirasti Aldoną Gustas (lietuvių kilmės Vokietijos poetė ir grafikė, nuo 1945 m. gyvenanti Berlyne – V.R.). Dar gyvendama Lietuvoje labai vertinau jos poeziją. Su Aldona Gustas susidraugavome ir versti jos poeziją iš vokiečių į lietuvių kalbą ėmiausi tik dėl draugystės.

Apskritai grožinės kūrybos vertėjo darbas yra be galo sudėtingas. Mano mylimiausia rašytojo Ericho Kästnerio eilutė vokiškai skamba taip: „Leben ist immer lebensgefährlich“. Ir kaip gi tai išversti? Kad gyvenimas visada yra pavojingas gyventi? Paskutiniojo žodžio išversti neįmanoma!

Apskritai manau, kad vertėjai yra stebuklingi žmonės. O bičiulių poeziją versti, aišku, yra labai smagu, bet kartu tai ir labai specifiškas, labai sudėtingas darbas.

Galbūt ir pati rašote eiles? O gal kuriate kitokius menus?

Ne, tikrai ne. Žinote, kai manęs kas nors to paklausia, man net širdį sugelia. Yra tiek daug talentingų žmonių, kurie kuria nuostabų meną – tai kodėl aš turėčiau tai nemokėsiškai daryti? Man labai patinka viskas, kas profesionalu. Ir labai baisu, kai žmonės „viską patys pasidaro“. Kaip, pavyzdžiui, dabar labai madinga Vokietijoje, kad išėję į pensiją senjorai pradeda tapyti, siūti, megzti ir panašiai.

Todėl man Baltijos šalių taikomasis menas ir imponuoja, kad viskas kuriama labai preciziškai, labai profesionaliai.

Apie gimtines ilgesį šio pašnekesio pabaigoje Jūsų klausti turbūt būtų keista. Lietuviškumo ir ryšių su Lietuva Jūsų gyvenime tikrai netrūksta. O kaip į Jūsų veiklą, dažnas keliones į gimtinę žiūri Jūsų vyras Fritzas? Per tiek metų turbūt nori nenori turėjo tapti Lietuvos „fanu“?

Mano vyrui nuo pat pradžių labai patiko Lietuva. Ypač jis žavisi lietuvių liaudies menu. Fritzas yra baigęs aktorinio meno, germanistikos ir etnologijos studijas. Taigi jis labai giliai jaučia mūsų meną, mielai keliauja po Lietuvą ir atranda vis naujų jam patinkančių dalykų. Pavyzdžiui, pastaruoju metu mes mielai ilsimės Druskininkuose ir Anykščiuose. Ir dabar nekantriai laukiame, kada vėl galėsime ten apsilankyti.

Nuoširdžiai ačiū už pokalbį ir iki pasimatymo Lietuvoje!

Kalbėjosi Vaiva Ragauskaitė

Nuotraukos iš G. Bartelt „Facebook“ paskyros

„Lietuvybė pasaulyje“

pasauliolietuvis.lt

Mielai pasidalysime svetainėje skelbiamais tekstais ir nuotraukomis, tik prašome nurodyti informacijos šaltinį ir autorius.